

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК
«02» 10 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ННІНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ
«02» 10 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ РІЗНОГО ТИПУ»

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 012 Дошкільна освіта

Спеціалізація – Інклюзивна освіта

Освітньо-професійна програма – Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта

кафедра освітології і педагогіки

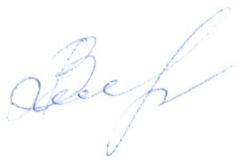
Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	1	2	32	14	5	6	93	150	2
Заочна	1	2	8	4			108	150	2

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 012 «Дошкільна освіта», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23 червня 2023р.)

Робочу програму склала: к.п.н., доцент, доцент кафедри освітології і педагогіки Оксана ПИСАРЧУК.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки (протокол № 1 від 26.08. 2024 р.).

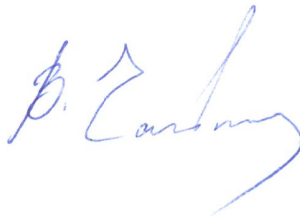
Завідувач кафедри,
д.пед.н., проф.

Лілія РЕБУХА

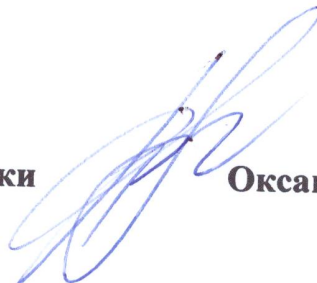
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 012 «Дошкільна освіта» (протокол № 1 від 30.08.2024 р.).

Голова групи забезпечення
спеціальності, д.пед.н., проф.

Володимир ЧАЙКА

Гарант освітньої програми,
к.пед.н., доцент,
доцент кафедри освітології і педагогіки

Оксана ПИСАРЧУК

1. Опис дисципліни «Сучасні технології освітнього процесу у закладах дошкільної освіти різного типу»

<p align="center">Дисципліна – «Сучасні технології освітнього процесу у закладах дошкільної освіти різного типу»</p>	<p align="center">Галузь знань, спеціальність, СВО</p>	<p align="center">Характеристика навчальної дисципліни</p>
<p>Кількість кредитів ECTS – 5</p>	<p>Галузь знань: 01 «Освіта/педагогіка»</p>	<p>Статус дисципліни – Нормативна</p> <p>Мова навчання – українська</p>
<p>Кількість залікових модулів – 4</p>	<p>Спеціальність: 012 «Дошкільна освіта» Освітньо-професійна програма: «Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта»</p>	<p>Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1</p> <p>Семестр: Денна – 2 Заочна – 2</p>
<p>Кількість змістових модулів – 2</p>	<p>Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр</p>	<p>Лекції: Денна – 32 год. Заочна – 8 год.</p> <p>Практичні заняття: Денна – 24 год. Заочна – 14 год.</p>
<p>Загальна кількість годин – 150 год</p>		<p>Самостійна робота: Денна – 93 год, Заочна – 108 год. Індивідуальна робота - 5 год. Тренінг – 6 год.</p>
<p>Тижневих годин : – 6 год., <i>з них аудиторних – 4 год.</i></p>		<p>Вид підсумкового контролю – залік</p>

2. Опис навчальної дисципліни

Дисципліна "Сучасні технології освітнього процесу у закладах дошкільної освіти різного типу" спрямована на формування у майбутніх педагогів практичних та теоретичних знань щодо впровадження сучасних освітніх технологій у закладах дошкільної освіти. Вона охоплює різноманітні підходи до організації навчання дітей дошкільного віку з використанням інноваційних технологій, таких як інтерактивні методи, цифрові інструменти, ігрові та проєктні технології.

У процесі вивчення дисципліни студенти ознайомляться з сучасними педагогічними підходами до організації освітнього процесу, враховуючи індивідуальні особливості розвитку дітей. Особливу увагу буде приділено використанню інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), мультимедійних засобів, методам дистанційної та змішаної освіти, інтегрованим технологіям у навчанні.

Студенти також опанують методику планування та реалізації інтерактивних занять, використання сучасних освітніх платформ, інструментів для моніторингу та оцінювання навчальних досягнень дітей. Особлива увага приділяється інтеграції інноваційних методів у традиційні моделі дошкільної освіти та адаптації сучасних технологій для різних типів закладів дошкільної освіти.

2.1. Мета вивчення дисципліни

Мета навчальної дисципліни підготувати фахівців, здатних ефективно використовувати сучасні технології для підвищення якості дошкільної освіти, забезпечення індивідуального підходу та всебічного розвитку дітей у різних типах закладів дошкільної освіти.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завдання вивчення навчальної дисципліни "Сучасні технології освітнього процесу у закладах дошкільної освіти різного типу":

- Ознайомлення з сучасними освітніми технологіями, їх класифікацією та використанням у закладах дошкільної освіти.
- Формування практичних навичок інтеграції ІКТ у навчальний процес для забезпечення розвитку дітей.
- Опанування технологіями інтерактивного та змішаного навчання, проєктної діяльності, ігрових методів та моніторингу досягнень дітей.
- Вивчення сучасних педагогічних інструментів для організації взаємодії з дітьми, батьками та педагогами у цифровому середовищі.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни

Оволодіння основами дошкільної педагогіки, що включають загальні принципи виховання та навчання дітей у віці 3-6 років, а також знання про специфіку організації освітнього процесу у дошкільних закладах.

2.4 Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

ЗК-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-5. Здатність працювати в команді.

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК-1. Здатність організувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-2. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності закладу дошкільної освіти.

СК-7. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.

СК-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

СК-11. Здатність організувати науково-методичну та інноваційну діяльність в системі дошкільної та інклюзивної освіти

2.5. Результати навчання

ПРН-2. Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.

ПРН-5. Організувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії.

ПРН-8. Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень.

ПРН-9. Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Вступ до дисципліни. Поняття сучасних освітніх технологій. Значення інноваційних технологій в освітньому процесі дошкільних закладів. Основні завдання дисципліни.

Значення сучасних освітніх технологій у дошкільній освіті. Огляд ключових напрямків застосування технологій у закладах дошкільної освіти. Вплив технологій на підвищення якості освітнього процесу. Проблеми та перспективи впровадження сучасних технологій у практику виховання і навчання дітей дошкільного віку. Основні тенденції розвитку інноваційних технологій у світовій практиці дошкільної освіти. Роль педагога в організації технологічно насиченого освітнього середовища.

Тема 2. Педагогічні технології в закладах дошкільної освіти

Основні педагогічні технології: інтерактивні, інформаційні, ігрові, проєктні. Характеристика інтерактивних технологій як засобу активного залучення дітей до навчального процесу. Використання інформаційних технологій для створення мультимедійних навчальних матеріалів та розширення можливостей пізнавальної діяльності. Ігрові технології як основа для розвитку творчих, комунікативних та когнітивних навичок. Проєктні технології, що сприяють формуванню навичок співпраці та самостійності. Переваги та недоліки застосування різних педагогічних технологій у дошкільних закладах, зокрема вплив на розвиток індивідуальних та соціальних компетенцій дітей.

Тема 3. Інтерактивні технології в освітньому процесі дошкільного закладу

Роль інтерактивних технологій у формуванні пізнавальної активності та соціальних навичок дітей дошкільного віку. Використання інтерактивних ігор, мультимедійних засобів, навчальних програм для розвитку дітей. Методи інтеграції інтерактивних технологій у щоденну освітню діяльність. Переваги та виклики застосування інтерактивних технологій у закладах дошкільної освіти.

Тема 4. Використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) у дошкільній освіті

Значення інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному освітньому процесі. Використання комп'ютерних програм, інтерактивних дошок, планшетів та інших цифрових засобів у навчанні дошкільників. Вплив ІКТ на розвиток мовлення, математичних та соціальних навичок дітей. Методичні рекомендації щодо впровадження ІКТ в освітній процес дошкільного закладу. Дотримання вікових особливостей дітей при використанні технологій. Роль педагога в забезпеченні балансу між цифровою та традиційною діяльністю.

Тема 5. Проєктна діяльність у дошкільній освіті

Методи та технології організації проєктної діяльності у дошкільних закладах. Проєктна діяльність як інструмент розвитку творчих, пізнавальних і комунікативних навичок дітей дошкільного віку. Типи проєктів (дослідницькі, творчі, практико-орієнтовані) та їхній вплив на розвиток самостійності та відповідальності у дітей. Значення міждисциплінарного підходу у реалізації проєктів, залучення дітей до вирішення актуальних для них завдань у процесі дослідження природного середовища, соціальних взаємодій та самовираження. Важливість співпраці між дітьми, вихователями та батьками під час реалізації проєктів. Проєктна діяльність як засіб інтеграції різних видів діяльності та виховання цілісної, соціально активної особистості.

Тема 6. Ігрові технології в сучасному освітньому процесі

Технології організації ігрового процесу як основи навчання дітей дошкільного віку. Ігрова діяльність як провідний вид діяльності у дошкільному віці, її значення для всебічного розвитку дитини. Основні види ігор (дидактичні, творчі, рухливі, сюжетно-рольові) та їх педагогічна роль у формуванні соціальних, когнітивних та комунікативних навичок. Використання ігрових технологій для розвитку уваги, мовлення, дрібної моторики, емоційного інтелекту. Ігри як засіб підвищення мотивації до навчання, закріплення знань та створення інтерактивного освітнього середовища. Роль вихователя в організації та підтримці ігрового процесу, а також у залученні дітей до співпраці та колективної гри.

Тема 7. Інклюзивні технології в закладах дошкільної освіти

Застосування інклюзивних технологій для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами у дошкільних закладах. Основні принципи інклюзивної освіти та їх впровадження в освітній процес. Використання спеціальних методик і програм для адаптації дітей з різними видами порушень (фізичних, сенсорних, когнітивних) до освітнього середовища. Спеціальні програмні засоби та ресурси, що сприяють розвитку дітей з особливими потребами (дидактичні матеріали, мультимедійні програми, апаратні засоби). Співпраця з асистентами вихователя, спеціалістами та батьками для забезпечення гармонійного розвитку та успішної соціалізації дітей. Створення доступного і безпечного освітнього середовища з урахуванням індивідуальних потреб кожної дитини.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 8. Дистанційне та змішане навчання у дошкільній освіті

Можливості та виклики впровадження дистанційного та змішаного навчання у дошкільних закладах. Особливості організації навчального процесу для наймолодших дітей за допомогою онлайн-платформ і цифрових ресурсів. Переваги і недоліки використання дистанційних методів навчання у взаємодії з дошкільниками. Адаптація освітнього контенту для дошкільної аудиторії. Інтерактивні інструменти та технології для підтримки взаємодії між педагогами, дітьми та батьками. Популярні онлайн-платформи для дошкільної освіти, їх функціонал та особливості (Zoom, Google Classroom, ClassDojo, Seesaw). Роль батьків у підтримці дистанційного навчання дітей дошкільного віку.

Тема 9. Технології розвитку мовлення та комунікації

Сучасні методики і технології розвитку мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку. Особливості розвитку комунікативних умінь у дітей через різноманітні педагогічні технології та методики. Використання інтерактивних та мультимедійних засобів для стимулювання мовлення: навчальні програми, мультимедійні ігри, аудіо- та відеоматеріали. Розвиток усного мовлення через інсценування казок, рольові ігри, інтерактивні бесіди. Педагогічні методи корекції мовлення у дітей з мовленнєвими порушеннями. Роль технологій в індивідуальному підході до розвитку комунікаційних навичок у дітей.

Тема 10. Технології фізичного розвитку дітей

Інтерактивні та інноваційні підходи до фізичного виховання дошкільників. Роль сучасних технологій у підтримці здорового способу життя та розвитку фізичних навичок дітей. Використання спортивних програм, мобільних додатків та інтерактивних інструментів для розвитку координації, витривалості, гнучкості та сили у дітей. Інтеграція ігор з фізичними вправами в освітній процес. Застосування мультимедійних технологій для організації активних занять з дітьми. Особливості врахування індивідуальних потреб дітей під час проведення фізичних вправ та ігор.

Тема 11. Соціально-емоційний розвиток дітей через сучасні технології

Програми і методики для розвитку емоційної грамотності та соціальних навичок у дітей дошкільного віку. Використання інтерактивних інструментів для підтримки емоційного розвитку та соціалізації дітей. Роль технологій у формуванні емпатії, співчуття та самоконтролю. Програми для розвитку емоційної грамотності, такі як "Perry Pals" та інші. Використання ігрових технологій для навчання дітей розпізнавати й управляти власними емоціями. Педагогічні стратегії розвитку соціально-емоційної компетентності через інтерактивні технології.

Тема 12. Екологічні технології в дошкільній освіті

Інноваційні підходи до екологічного виховання дітей дошкільного віку. Використання технологій для формування екологічної свідомості у дітей, зокрема, через проекти та інтерактивні програми, що

стимулюють розуміння природних процесів та відповідального ставлення до довкілля. Створення екологічних проєктів у співпраці з батьками та педагогами. Інтерактивні ігри, додатки та мультимедійні матеріали, що підтримують екологічну освіту. Важливість формування звички берегти ресурси та охороняти природу через освітні технології.

Тема 13. Технології моніторингу та оцінювання розвитку дитини

Цифрові інструменти для оцінювання знань, навичок та розвитку дошкільників. Використання електронних систем моніторингу для відстеження індивідуального прогресу дітей, визначення їхніх потреб і сильних сторін. Роль електронних портфоліо у фіксуванні досягнень дітей та їхній взаємодії з педагогами та батьками. Особливості застосування онлайн-платформ та програм для збору й аналізу даних щодо розвитку дітей. Використання інтерактивних оцінювальних методик для моніторингу когнітивного, соціального та емоційного розвитку дошкільників.

Тема 14. Перспективи розвитку освітніх технологій у закладах дошкільної освіти

Огляд сучасних світових тенденцій у розвитку освітніх технологій для дошкільної освіти. Інноваційні технологічні рішення, що змінюють підходи до навчання і виховання дітей дошкільного віку. Перспективи використання штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності у навчальному процесі. Вплив технологічних інновацій на майбутнє дошкільної освіти, нові формати навчання та співпраці з батьками. Прогнозування змін в освітньому середовищі та ролі педагога в умовах цифрової трансформації.

4. Структура залікового кредиту дисципліни

Тема	кількість годин												
	Усього		у тому числі								ІРС	Тренінг	Контр. заходи
			лекції		практичні заняття		самостійна робота						
	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна					
Змістовий модуль 1.													
Тема 1. Вступ до дисципліни	9	6	2	-	1	-	6	6				Опитування, есе, тести, розв'язання кейсів, практичних завдань	
Тема 2. Педагогічні технології в закладах дошкільної освіти	9	8	2	-	1	-	6	8					
Тема 3. Інтерактивні технології в освітньому процесі дошкільного закладу	9	9	2	1	1	-	6	8					
Тема 4. Використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) у	9	8,5	2	-	1	0,5	6	8					

дошкільній освіті											
Тема 5. Проектна діяльність у дошкільній освіті	11	8,5	2	1	1	0,5	8	8			
Тема 6. Ігрові технології в сучасному освітньому процесі	14	8,5	4	1	2	0,5	8	8			
Тема 7. Інклюзивні технології в закладах дошкільної освіти	11	8,5	2	1	1	0,5	8	8			
Разом за змістовим модулем 1	72	54	16	4	8	2	48	54			
Змістовий модуль 2.											
Тема 8. Дистанційне та змішане навчання у дошкільній освіті	9	9,5	2	1	1	0,5	6	8			Опитування, есе, тести, розв'язання кейсів, практичних завдань
Тема 9. Технології розвитку мовлення та комунікації	9	9,5	2	1	1	0,5	6	8			
Тема 10. Технології фізичного розвитку дітей	9	9	2	1	1	-	6	8			
Тема 11. Соціально-емоційний розвиток дітей через сучасні технології	13	10	4	1	1	1	8	8			
Тема 12. Екологічні технології в дошкільній освіті	9	8	2	-	1	-	6	8			
Тема 13. Технології моніторингу та оцінювання	9	8	2	-	1	-	6	8			

розвитку дитини											
Тема 14. Перспективи розвитку освітніх технологій у закладах дошкільної освіти	9	6	2	-	-	-	7	6			
Разом за змістовим модулем 2	67	60	16	4	6	2	45	54			
Всього годин	139	114	32	8	14	4	93	108	5	6	

5. Тематика практичних занять – 24 год

Метою практичних занять з дисципліни "Сучасні технології освітнього процесу у закладах дошкільної освіти різного типу" є формування у майбутніх педагогів практичних навичок та вмій організувати і проводити навчально-виховну діяльність, спрямовану на ознайомлення дітей дошкільного віку з природним середовищем.

Проведення практичних занять передбачає використання галузевих стандартів вищої освіти України.

Змістовий модуль 1.

Практичне заняття 1.
Тема 1: Вступ до дисципліни. Поняття сучасних освітніх технологій
Мета: Ознайомити студентів із основними поняттями сучасних освітніх технологій, їх значенням для дошкільної освіти та перспективами впровадження в освітній процес.
Питання для обговорення на семінарі:

1. Визначення поняття сучасних освітніх технологій та їхній вплив на якість навчання в дошкільних закладах.
2. Які основні проблеми та перспективи впровадження інноваційних технологій у дошкільних закладах?
3. Яка роль педагога в організації технологічно насиченого освітнього середовища?
4. Як сучасні освітні технології впливають на розвиток дітей дошкільного віку?

Практичне заняття 2.
Тема 2: Педагогічні технології в закладах дошкільної освіти
Мета: Розглянути основні педагогічні технології, їхні особливості та можливості використання в дошкільних закладах для розвитку дітей.
Питання для обговорення на семінарі:

1. Охарактеризуйте інтерактивні технології та їх роль у навчальному процесі дошкільного закладу.
2. Які переваги надають інформаційні технології у створенні мультимедійних навчальних матеріалів для дошкільників?
3. Які основні ігрові технології використовуються в дошкільній освіті, та як вони впливають на розвиток дітей?
4. Як проектні технології сприяють розвитку навичок співпраці та самостійності у дошкільників?
5. Проаналізуйте переваги та недоліки різних педагогічних технологій у контексті розвитку індивідуальних та соціальних компетенцій дітей.

Практичне заняття 3.
Тема 3: Інтерактивні технології в освітньому процесі дошкільного закладу
Мета: Ознайомити студентів з особливостями інтерактивних технологій та їх роллю у розвитку

пізнавальних і соціальних навичок дошкільників.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Яка роль інтерактивних технологій у розвитку пізнавальної активності та соціальних навичок дітей дошкільного віку?
2. Охарактеризуйте основні методи інтеграції інтерактивних технологій у щоденну освітню діяльність дошкільного закладу.
3. Які переваги та виклики пов'язані із застосуванням інтерактивних ігор, мультимедійних засобів та навчальних програм для розвитку дошкільників?
4. Як інтерактивні технології можуть сприяти розвитку мовлення та критичного мислення у дітей?

Практичне заняття 4.

Тема 4: Використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) у дошкільній освіті

Мета: Дослідити вплив інформаційно-комунікаційних технологій на розвиток дітей та вивчити методи їх інтеграції в освітній процес дошкільного закладу.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Яке значення ІКТ у сучасному освітньому процесі та які комп'ютерні програми використовуються для навчання дошкільників?
2. Як інтерактивні дошки, планшети та інші цифрові засоби сприяють розвитку мовлення та математичних навичок у дітей?
3. Обговоріть методичні рекомендації щодо впровадження ІКТ у освітній процес дошкільного закладу.
4. Як дотримуватись вікових особливостей дітей при використанні ІКТ у навчанні, і яка роль педагога у забезпеченні цього балансу?

Практичне заняття 5.

Тема 5: Проєктна діяльність у дошкільній освіті

Мета: Ознайомити студентів із методами організації проєктної діяльності у дошкільних закладах та її значенням для розвитку творчих і пізнавальних навичок дітей.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Які методи та технології організації проєктної діяльності є найбільш ефективними у дошкільних закладах?
2. Обговоріть типи проєктів (дослідницькі, творчі, практико-орієнтовані) та їхній вплив на розвиток самостійності у дітей.
3. Як міждисциплінарний підхід у проєктній діяльності сприяє розвитку соціальних і комунікативних навичок дітей?
4. Яка роль батьків та вихователів у процесі реалізації проєктів, та як проєктна діяльність інтегрує різні види дитячої активності?

Практичне заняття 6

Тема 6: Ігрові технології в сучасному освітньому процесі

Мета: Ознайомити студентів з різними типами ігор, їх педагогічною роллю та методами використання ігрових технологій у навчанні дітей дошкільного віку. Розвинути навички організації та підтримки ігрового процесу в освітньому середовищі.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Яке значення має ігрова діяльність для всебічного розвитку дитини?
2. Які основні види ігор використовуються у дошкільній освіті, та як вони впливають на формування соціальних, когнітивних і комунікативних навичок дітей?
3. Як ігрові технології сприяють розвитку уяви, мовлення та дрібної моторики у дітей?
4. Яка роль вихователя у підтримці ігрового процесу та залученні дітей до співпраці?
5. Які практичні методи можна використовувати для розвитку емоційного інтелекту дітей через ігрові технології?

Практичне заняття 7

Тема 7: Інклюзивні технології в закладах дошкільної освіти

Мета: Навчити студентів застосовувати інклюзивні технології для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, створювати адаптовані освітні програми та співпрацювати з батьками й спеціалістами для ефективного навчання.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Які основні принципи інклюзивної освіти, і як їх можна ефективно впроваджувати у дошкільний заклад?
2. Які спеціальні програмні засоби та ресурси можна використовувати для дітей з фізичними, сенсорними та когнітивними порушеннями?
3. Як забезпечити співпрацю між вихователем, асистентом, батьками та спеціалістами для гармонійного розвитку дитини з особливими потребами?
4. Як можна створити безпечне та доступне освітнє середовище для дітей з особливими потребами?
5. Обговоріть практичні приклади адаптації освітнього процесу для дітей з різними видами порушень та розробіть план інклюзивного заняття.

Практичне заняття 8

Тема 8: Дистанційне та змішане навчання у дошкільній освіті

Мета: Ознайомити студентів з можливостями та викликами впровадження дистанційного та змішаного навчання у дошкільних закладах. Навчити адаптувати освітній контент для дошкільної аудиторії та використовувати онлайн-платформи для взаємодії з дітьми та батьками.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Які особливості має організація навчального процесу для наймолодших дітей у дистанційній формі?
2. Які переваги та недоліки існують у використанні дистанційних методів навчання у дошкільній освіті?
3. Які онлайн-платформи є найбільш ефективними для роботи з дітьми дошкільного віку?
4. Як можна адаптувати освітній контент для дошкільної аудиторії при дистанційному навчанні?
5. Обговоріть роль батьків у підтримці дистанційного навчання дітей та розробіть рекомендації щодо взаємодії з ними.

Практичне заняття 9

Тема 9: Технології розвитку мовлення та комунікації

Мета: Ознайомити студентів з сучасними методиками і технологіями розвитку мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку. Навчити використовувати інтерактивні та мультимедійні засоби для стимулювання мовлення та комунікаційних умінь дітей.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Які сучасні методики використовуються для розвитку мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку?
2. Як інтерактивні та мультимедійні засоби можуть стимулювати розвиток мовлення у дітей?
3. Які педагогічні методи корекції мовлення є ефективними для роботи з дітьми, що мають мовленнєві порушення?
4. Обговоріть роль рольових ігор та інсценувань у розвитку мовлення у дітей дошкільного віку.
5. Як забезпечити індивідуальний підхід у розвитку комунікаційних навичок у дошкільників, враховуючи їхні потреби?

Практичне заняття 10

Тема 10: Технології фізичного розвитку дітей

Мета: Ознайомити студентів з інтерактивними та інноваційними підходами до фізичного виховання дошкільників. Навчити використовувати сучасні технології для розвитку координації, сили, гнучкості та витривалості дітей дошкільного віку.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Які інтерактивні інструменти та мобільні додатки можна використовувати для розвитку фізичних навичок у дошкільників?
2. Які ігрові технології можна інтегрувати у фізичне виховання для покращення координації та сили дітей?
3. Як забезпечити індивідуальний підхід до дітей з різними фізичними можливостями під час проведення занять?
4. Обговоріть можливості застосування мультимедійних технологій для організації активних фізичних занять.
5. Як мультимедійні засоби можуть сприяти підтримці здорового способу життя у дітей?

Практичне заняття 11

Тема 11: Соціально-емоційний розвиток дітей через сучасні технології

Мета: Ознайомити студентів із сучасними програмами та методиками розвитку емоційної грамотності та

соціальних навичок у дітей. Навчити використовувати інтерактивні інструменти для підтримки соціально-емоційного розвитку.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Які інтерактивні інструменти використовуються для розвитку емоційної грамотності у дітей дошкільного віку?
2. Як педагог може сприяти формуванню емпатії та співчуття у дітей за допомогою інтерактивних технологій?
3. Які програми, зокрема "Peppy Pals", ефективні для навчання дітей розпізнавати та управляти емоціями?
4. Обговоріть стратегії розвитку соціально-емоційної компетентності через ігрові технології.
5. Як сучасні технології сприяють формуванню навичок самоконтролю та соціальної взаємодії у дітей?

Практичне заняття 12

Тема 12: Екологічні технології в дошкільній освіті

Мета: Ознайомити студентів з інноваційними підходами до екологічного виховання дітей дошкільного віку. Навчити використовувати інтерактивні технології для формування екологічної свідомості.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Які інтерактивні програми та ігри сприяють формуванню екологічної свідомості у дітей?
2. Як використовувати екологічні проекти для розвитку у дітей відповідального ставлення до довкілля?
3. Які технології допомагають дітям розуміти природні процеси та важливість збереження ресурсів?
4. Обговоріть важливість співпраці між педагогами, батьками та дітьми у реалізації екологічних проєктів.
5. Як інтерактивні інструменти можуть сприяти практичному вивченню екології у дошкільних закладах?

Практичне заняття 13

Тема 13: Технології моніторингу та оцінювання розвитку дитини

Мета: Ознайомити студентів з цифровими інструментами для моніторингу та оцінювання знань, навичок і розвитку дітей дошкільного віку. Навчити застосовувати інтерактивні методики для відстеження індивідуального прогресу дітей.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Які цифрові інструменти є найефективнішими для оцінювання розвитку дітей дошкільного віку?
2. Як електронні системи моніторингу можуть допомогти у відстеженні індивідуальних досягнень і потреб дітей?
3. Роль електронних портфоліо у фіксуванні прогресу дітей: переваги та недоліки.
4. Обговоріть можливості онлайн-платформ для збору та аналізу даних про розвиток дошкільників.
5. Як інтерактивні оцінювальні методики сприяють моніторингу когнітивного, соціального та емоційного розвитку дітей?

Практичне заняття 14

Тема 14: Перспективи розвитку освітніх технологій у закладах дошкільної освіти

Мета: Ознайомити студентів з сучасними тенденціями та інноваційними рішеннями в освітніх технологіях для дошкільної освіти. Проаналізувати перспективи впровадження штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності у навчальний процес.

Питання для обговорення на семінарі:

1. Які сучасні освітні технології є найбільш перспективними для дошкільної освіти?
2. Як штучний інтелект та віртуальна реальність можуть змінити процес навчання і виховання дітей дошкільного віку?
3. Які нові формати навчання пропонують інноваційні технології та як вони впливають на співпрацю з батьками?
4. Обговоріть роль педагога в умовах цифрової трансформації та впровадження інновацій.
5. Які прогнози можна зробити щодо розвитку дошкільної освіти у зв'язку з технологічними змінами?

6. Самостійна робота.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою

програмою та робочим планом в межах встановленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Самостійна робота здобувача забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою.

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння здобувачем в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальними матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять. Викладач проводить діагностику якості самостійної роботи здобувача на індивідуальних заняттях (консультаціях). Вони проводяться в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Звдання виконує кожен здобувач шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату з презентацією згідно із рекомендованою тематикою поданою нижче згідно свого порядкового номеру в журналі. Реферат – це завершена теоретична робота з конкретної проблематики (теми) в межах навчальної програми курсу. Реферат виконується здобувачем самостійно при консультуванні викладачем. Оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до екзамену. Захист завдання шляхом усного звіту здобувача з підготовкою та оформлення презентації.

Ось основні вимоги до оформлення:

Загальні вимоги: **Обсяг:** 10 сторінок основного тексту (без урахування титульного аркуша, змісту, списку літератури та додатків). **Шрифт:** Times New Roman, розмір шрифту – 14. **Міжрядковий інтервал:** 1.5. **Поля:** Верхнє і нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 10 мм. **Вирівнювання тексту:** По ширині. **Нумерація сторінок:** Зверху в правому куті, починаючи з другої сторінки (титульний лист не нумерується).

Структура реферату: **Титульний аркуш** (Назва закладу вищої освіти. Назва факультету та кафедри. Назва реферату. Прізвище, ім'я, по батькові автора. Науковий керівник. Місто і рік.). **Зміст** (Включає назви розділів роботи з вказанням сторінок). **Вступ** (Обґрунтування актуальності теми, мета і завдання роботи, методи дослідження, структура реферату). **Основна частина** (Складається з кількох розділів, кожен з яких має чітку назву та структуру). **Теоретичний аналіз:** (Огляд наукових джерел, обґрунтування проблеми). **Аналіз досліджень:** (Може включати огляд практичних прикладів або даних, якщо це передбачено темою). **Висновки** (Короткий підсумок результатів дослідження, висновки щодо вирішення проблеми, рекомендації). **Список використаних джерел** (Оформлюється відповідно до стандартів (ДСТУ або міжнародні стилі – АРА, MLA тощо). Джерела подаються в алфавітному порядку). **Додатки** (за необхідності) (Таблиці, графіки, схеми, які є додатковими до тексту реферату).

Оформлення цитат і посилань: **Прямі цитати:** Обов'язково в лапках з посиланням на джерело. **Непрямі цитати (парафраз):** Обов'язково з посиланням на джерело. **Оформлення посилань:** В тексті через квадратні дужки або за допомогою підрядкових приміток, відповідно до обраного стандарту (наприклад, [1, с. 25] або (Автор, рік)).

Оформлення ілюстрацій, таблиць і схем: **Таблиці:** Нумеруються та мають заголовок зверху («Таблиця 1 – Назва»). **Ілюстрації (схеми, графіки):** Нумеруються та підписуються під зображенням («Рисунок 1 – Назва»). Ілюстрації та таблиці повинні бути згадані в тексті реферату.

Тематика рефератів:

1. Інтерактивні технології в дошкільній освіті: переваги та виклики впровадження
2. Інформаційно-комунікаційні технології як інструмент розвитку дошкільників
3. Роль цифрових технологій у підвищенні якості освіти в дошкільних закладах
4. Проектна діяльність як метод інтеграції технологій у освітній процес дошкільних закладів
5. Ігрові технології у дошкільній освіті: види, методи та педагогічні засоби
6. Використання мультимедійних технологій для розвитку мовлення у дітей дошкільного віку
7. Інклюзивні технології для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами у дошкільних закладах
8. Дистанційне навчання в умовах дошкільної освіти: проблеми та перспективи
9. Мультимедійні засоби для фізичного розвитку дошкільників: аналіз і застосування
10. Технології розвитку соціально-емоційних навичок у дошкільників через сучасні освітні інструменти
11. Екологічне виховання дошкільників за допомогою інноваційних освітніх технологій

12. Електронні портфоліо як засіб моніторингу та оцінювання дошкільників
13. Перспективи розвитку віртуальної та доповненої реальності в дошкільній освіті
14. Використання цифрових інструментів для розвитку креативності та критичного мислення у дошкільників
15. Штучний інтелект в освітніх технологіях: вплив на дошкільну освіту

7. ТРЕНІНГ з дисципліни «Сучасні технології освітнього процесу у закладах дошкільної освіти різного типу»

(8 год.)

Завдання для проведення тренінгу (на вибір студента):

Розробка та проведення цих завдань допоможуть здобувачам розвивати професійні навички майбутніх педагогів у сфері дошкільної освіти через практичне застосування методик. Завдання спрямовані на формування вміння створювати та використовувати ефективні освітні матеріали, організовувати навчальні заходи, ігри та екскурсії, що сприятимуть всебічному розвитку дошкільників.

Завдання 1: Розробка тематичного заняття з ознайомлення дітей з природним довкіллям

Опис: Створіть план тематичного заняття для дошкільників на тему природи, включаючи навчальні матеріали та практичні завдання для дітей.

Кроки:

1. Виберіть тему заняття (наприклад, "Осінні явища природи" або "Тварини у лісі").
2. Визначте цілі та завдання заняття.
3. Розробіть план заняття з урахуванням вікових особливостей дітей.
4. Створіть наочні матеріали (ілюстрації, картки, мультимедійні презентації).
5. Розробіть практичні завдання для дітей (спостереження, ігри, обговорення).

Форма презентації: Презентація заняття та навчальних матеріалів до нього.

Завдання 2: Створення проєктної діяльності на тему "Екологічна свідомість у дошкільників"

Опис: Розробіть проєкт для дітей дошкільного віку, спрямований на формування екологічної свідомості.

Кроки:

1. Визначте тему проєкту (наприклад, "Збережемо ліс" або "Енергоефективність вдома").
2. Окресліть мету та завдання проєкту.
3. Розробіть план реалізації проєкту із залученням дітей та батьків.
4. Підготуйте необхідні навчальні матеріали (презентації, плакати, відео).
5. Оцініть можливі результати проєкту.

Форма презентації: Опис проєкту та презентація матеріалів.

Завдання 3: Розробка ігрового заняття для розвитку мовлення у дошкільників

Опис: Створіть план інтерактивної гри, спрямованої на розвиток мовленнєвих навичок дітей дошкільного віку.

Кроки:

1. Виберіть тему гри (наприклад, "Вивчення нових слів про тварин").
2. Визначте цілі та завдання гри.
3. Розробіть сценарій гри з активною участю дітей.
4. Створіть необхідні матеріали (ігрові картки, малюнки, музичні елементи).
5. Визначте методи оцінки результатів гри.

Форма презентації: Опис гри та ілюстрація процесу її реалізації.

Завдання 4: Створення інтерактивної презентації з розвитку фізичних навичок у дітей

Опис: Підготуйте мультимедійну презентацію для розвитку фізичних навичок дітей дошкільного віку за допомогою інтерактивних засобів.

Кроки:

1. Оберіть тематику (наприклад, "Фізичні вправи для розвитку координації").
  2. Визначте цілі заняття.
  3. Створіть інтерактивні вправи (відео, анімації, мультимедійні завдання).
  4. Підготуйте план використання мультимедійних матеріалів у практиці.
  5. Визначте показники фізичного розвитку для моніторингу.
- Форма презентації: Презентація з інтерактивними матеріалами та відео.

Завдання 5: Розробка дидактичної гри для розвитку комунікативних навичок у дітей

Опис: Створіть дидактичну гру, спрямовану на розвиток комунікативних навичок дітей дошкільного віку.

Кроки:

1. Визначте тему гри (наприклад, "Друзі у дитячому садку").
  2. Окресліть цілі та завдання гри.
  3. Підготуйте матеріали для гри (картки, малюнки, об'єкти для взаємодії).
  4. Розробіть правила та структуру гри.
  5. Оцініть методи залучення дітей до гри.
- Форма презентації: Презентація матеріалів гри та її опис.

Завдання 6: Створення навчального відео для дітей дошкільного віку

Опис: Розробіть сценарій та створіть навчальне відео для дітей дошкільного віку на тему розвитку екологічної свідомості.

Кроки:

1. Виберіть тему (наприклад, "Як правильно сортувати сміття").
  2. Напишіть сценарій відео з активною участю дітей.
  3. Створіть або підберіть візуальні матеріали для відео.
  4. Запишіть або змонтуйте відеоматеріал.
  5. Підготуйте інструкції для використання відео у навчальному процесі.
- Форма презентації: Відео та сценарій до нього.

Завдання 7: Розробка тематичної екскурсії для дошкільників

Опис: Створіть план тематичної екскурсії для дітей дошкільного віку з акцентом на природничі або соціальні аспекти.

Кроки:

1. Виберіть місце для екскурсії (наприклад, парк, зоопарк, ферма).
  2. Визначте навчальні цілі та завдання.
  3. Створіть маршрут екскурсії та визначте ключові об'єкти для спостереження.
  4. Підготуйте наочні матеріали (картки, схеми, фотографії).
  5. Розробіть завдання для дітей під час екскурсії (запитання, спостереження, розповіді).
- Форма презентації: План екскурсії та наочні матеріали.

Завдання 8: Розробка мультимедійного заняття з використанням ІКТ

Опис: Створіть мультимедійне заняття для дітей дошкільного віку, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

Кроки:

1. Виберіть тему (наприклад, "Подорож у космос" або "Світ рослин").
  2. Визначте навчальні цілі заняття.
  3. Створіть мультимедійні матеріали (презентація, відео, інтерактивні завдання).
  4. Інтегруйте ІКТ-засоби у структуру заняття.
  5. Оцініть можливості для взаємодії дітей із цифровими засобами.
- Форма презентації: Мультимедійна презентація заняття та опис його структури.

В освітньому процесі застосовуються: лекції; практичні заняття; індивідуальні заняття; виконання творчих завдань під керівництвом викладача та самостійно; виконання завдань з тренінгу.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю.

В процесі вивчення дисципліни «Сучасні технології освітнього процесу у закладах дошкільної освіти різного типу» використовують наступні методи оцінювання навчальної роботи студента за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- оцінювання виконання змістового модульного контролю 1;
- оцінювання виконання змістового модульного контролю 2;
- оцінювання виконання тренінгу;
- оцінювання самостійної роботи студентів;
- підсумковий екзамен.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Сучасні технології освітнього процесу у закладах дошкільної освіти різного типу» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
10%	10%	10%	10%	5%	15%
Поточне оцінювання*	Модульний контроль**	Поточне оцінювання*	Модульний контроль*	Тренінг	Самостійна робота

* Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій, та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

** Модульна контрольна робота проводиться у вигляді письмової роботи і складається з двох частин: 1) тестові завдання (10 тестів по 10 балів) та 2) теоретичне питання. Оцінка за модульну контрольну роботу визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих за виконання модульних завдань.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
90–100	“Відмінно”	A (відмінно)
85–89	“Добре”	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	“Задовільно”	D (задовільно)

60– 64		Е (достатньо)
35– 59	“Незадовільно ”	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01– 34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

**9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ,
ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
10.**

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Мультимедійний проектор Epson EB-505 (1 шт.), рік виготовлення 2018, рік ведення в експлуатацію 2019 ✓ Екран проекційний BRYAN 2:1,5 (1шт.) 	1-14
2.	Ноутбук (Базове програмне забезпечення: ОС Windows 10 – згідно ліцензії Microsoft IT Academy та Microsoft DreamSpark for Students; Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office, телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox).	1-14
3.	Фліпчарт	1-14

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Алendarь Н. І., Антонюк В. З. Використання здоров’язберезувальних технологій у практиці сучасних закладів дошкільної освіти. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 80. Т. 1. 2021. С. 5-9.
2. Балаєва К. С. Упровадження інноваційних технологій у професійну діяльність вихователя дошкільного навчального закладу: методичні рекомендації для студентів вищих навчальних закладів напрямку підготовки «Дошкільна освіта». Чернівці: «Родовід», 2015. 212 с.
3. Безсонова О. К., Гавриш Н. В. Калейдоскоп інформаційно-ігрової творчості дітей. Методичні рекомендації щодо використання коректурних таблиць, В-во «Слово». 2018. 336 с.
4. Безсонова О. Коректурні таблиці як стимул пізнавальної активності дошкільнят. Виховательметодист. 2012. №2. С.12.
5. Беленька Г. В. Місце музейної педагогіки в освітньому процесі сучасного дошкільного навчального закладу. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2015. Вип. 18. С.396-400.
6. Бикова О. М. Використання ІКТ-технологій в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Путивль, 2021. 9 с.
7. Блоки Дьенеша. Методичні рекомендації по користуванню дидактичними іграми з логічними фігурами. URL: <https://cutt.ly/PV1bYJk>
8. Використання інформаційно-комунікативних технологій в управлінській діяльності керівника ЗДО. Упорядн. Притула А. Й. с. Чумаки. 2019. URL: <https://cutt.ly/gVSMu1B>
9. Гавриш Н. Коректурні таблиці як засіб стимулювання креативності дітей. Вихователь-методист. 2012. № 9. С. 34-44.
10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Підручник. 3-є вид., доповн. К., 2015. 349 с.
11. Дичківська І. М. Основи педагогічної інноватики: навч. посібник. Рівне, 2001. 302 с.

12. Калуська Л., Отрощенко М. Інновації в довкіллі. Програми, технології, проекти, ідеї. Тернопіль. Мандрівець. 2013. 376 с.
13. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. За заг. ред. О. М. Пехоти. К., 2009. 255 с.
14. Попова О. В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у XX столітті: монографія. Харків, 2001. 255 с.
15. Прокопенко І. Ф., Євдокимов В. І. Педагогічна технологія: навч. посібник. Харків, 2008. 167 с.
16. Рудік О. А., Березюк В. С. Інноваційні технології в ДНЗ. Х.: В-во «Основа». 2017. 224 с.
17. STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку: матеріали III Міжнародної науковопрактичної конференції, 9–10 листопада 2017 року, м. Київ. К.: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2017. с. 160
18. Стеценко І. Б. Лего-конструювання як компонент STREAM-освіти для дошкільників. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2016. № 5. С. 37-41.
19. Чепурний Г. А. Освітня мнемотехніка: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець. 2020. 152 с.